

Rhannu

00:00 Hello a chroeso i'r recordiad, heddiw bydden ni'n canolbwyntio ar Rifedd.

00:09 Pwnc penodol y recordiad hwn bydd dulliau Rhannu ble bydden ni'n mynd trwy'r gwahanol ddulliau o wneud cyfrifiadau lle bo angen rhannu un rhif gyda rhif arall.

00:22 Erbyn diwedd y sesiwn byddwch yn: Dysgu sut i ddefnyddio technegau gwahanol i rannu heb gyfrifiannell, Ymarfer defnyddio technegau gwahanol, Rhannu gyda rhifau cyfan a degolion.

00:38 Beth ydych chi'n cofio neu'n gwybod yn barod wrth rannu? Beth am i ni edrych ar y cwestiwn a'r senario yma yn gyntaf: Mae Llinos wedi ennill £1530 mewn loteri leol. Mae eisiau rhannu'r arian rhyngddi hi a'i 2 o blant yn gyfartal. Faint o arian bydd pob un yn derbyn?

Ewch ati i wneud y swm yn eich pen neu ar bapur nawr. Pa ddulliau wnaethoch chi ddefnyddio i wneud y swm? Ydy'r dull yma'n gweithio i chi? Edrychwch ar y ffordd wnes i wneud y swm – a yw'n debyg i'ch dull chi?

01:50 Mae sawl dull gwahanol o wneud swm rhannu. Does dim un ffordd sy'n well na'r llall, ac yn aml mae'r dull rydych yn defnyddio yn dibynnu ar y cwestiwn.

02:15 Y dull cyntaf gallwn ddefnyddio ar gyfer rhannu yw'r dull grwpio. Yma rydym yn cychwyn gyda'r rhif rydym yn rhannu. Gallwn ddefnyddio dotiau neu gownteri i gynrychioli'r rhif. Ystyriwch yr enghraifft hon: Mae 24 person wedi bwcio i gael bwyd mewn bwyty. Y nifer fwyaf sy'n ffio ar bob bwrdd yw 8.

Sawl bwrdd sydd angen? Yn yr enghraifft hon bydd gyda ni 24 dot ar gyfer y 24 person. Rydym wedyn yn casglu'r nifer yma i grwpiau o'r rhif rydym yn rhannu gyda, yn yr achos hwn, 8. Mae gennym ni 3 grŵp felly'r ateb yw 3. Bydd angen 3 bwrdd i ffio 24 person os oes yna 8 person ar bob bwrdd.

03:40 Yr ail ddull yw cydrannu'n gyfartal. Yn y dull hwn rydym yn cychwyn gyda'r rhif rydym yn rhannu, 25 bisged tro hwn. Byddwn wedyn yn creu'r un nifer o grwpiau a'r rhif rydym yn rhannu gyda, 5 person yn yr achos hwn. Rydym yn rhannu'r bisgedi un ar y tro i bob un o'r pum person tan eu bod nhw wedi mynd neu does dim digon ar ôl i roi un yr un i bob grŵp (neu berson). Wrth gyfri faint sydd ym mhob grŵp byddwn yn cael yr ateb. Mae gan bob person 5 bisged felly $25 \div 5$ yw 5.

04:38 Yn null 3 rydym yn tynnu'r rhif rydym yn rhannu gydag o'r rhif rydym yn rhannu nes bod dim modd ei dynnu rhagor. Yn yr enghraifft hon rydym yn tynnu 6 o 100 16 gwaith ac yn gorffen gyda phedwar ar ôl. Gan nad oes modd tynnu cewch o bedwar mae gennym ni pedwar yn weddill. I symleiddio'r broses gallwn dynnu 60 yn gyntaf oni bai ein bod ni'n cofio fod hwn yn cyfri fel deg 6 nid un.

05:10 Y dull olaf byddwn yn trafod yw'r dull cryno. Mae'r dull cryno yn rhoi ateb manwl i ni gan fod modd rhannu'r gweddill i gael degolyn. I gofio pa rif sy'n mynd ble gallwch feddwl am safle bws yn y glaw. Rydym yn llunio'r safle bws yn gyntaf.

Mae'r rhif cyntaf yn cyrraedd yn gyntaf ac felly yn gallu aros allan o'r glaw yn y safle bws. Mae'r ail rif yn hwyr ac felly yn gorfod aros allan yn y glaw.

Rydym yn dechrau gyda'r rhif cyntaf, felly sawl 6 sy'n mynd mewn i 1? Gan nad yw 6 yn ffitio i 1 rydym yn rhoi sero ar y top a chario'r un draw i'r rhif nesaf i wneud 10. Mae chwech yn mynd mewn i 10 unwaith felly rydym yn rhoi 1 ar y top a chario'r gweddill, sef 4, i'r rhif nesaf sy'n troi'n pedwar deg. Mae chwech yn mynd i mewn i 40 6 gwaith gyda 4 yn weddill.

Gan ein bod ni wedi dod at ddiwedd y rhifau sydd gyda ni yn barod mae angen ychwanegu pwynt degol a sero ar ei ôl i gario'r 4 draw. Mae gan bob rhif cyfan bwynt degol ar ei ôl a sawl sero ond dydy'r rheiny ddim yn effeithio gwerth y rhif ac felly does dim angen eu dangos fel arfer. Gallwn eu dangos os ydyn ni angen eu defnyddio, fel mewn sefyllfa fel hyn. Mae chwech eto yn mynd mewn i 40 chwe gwaith gyda phedwar yn weddill felly byddwn yn gweld y patrwm yn ailadrodd o'r pwynt yma gan roi 16.666 i ni. Os byddwn yn talgrynnu i 2 le degol yr ateb bydd 16.67. Cofiwch wirio beth yw gofynion talgrynnu'r cwestiwn wrth benderfynu ar ateb terfynol.

07:45 Sut mae brasamcan yn helpu? Mae'r cyfrifiad yma yn anodd ei wneud yn eich pen ond gall brasamcanu helpu trwy adael i ni wybod os yw ein hateb yn synhwyrol neu beidio. Os ydyn ni'n ystyried yr enghraifft hon gallwn dalgrynnu 28.7 i 30 a 4 i 5 i wneud y cyfrifiad yn haws gan fod 30 yn ymddangos yn nhabl 5. Gallwn wedyn ddefnyddio dull cydrannu i rannu 30 gyda 5 sydd yn rhoi 6 i ni. Rydym nawr yn gwybod dyle'r ateb ni fod yn weddol agos at chwech. Os ydyn ni wedyn yn gwneud y cyfrifiad go iawn gallwn gymharu hwn â'r brasamcan.

Mae'r 28.7 yn mynd yn y safle bws a'r 4 tu allan. Nid yw pedwar yn mynd mewn i ddau felly rydym yn cario'r ddau at yr 8 i gael 28. Mae pedwar yn mynd mewn i 28 7 gwaith yn union felly nid oes angen cario. Ar ôl y pwynt degol mae 4 yn mynd i 7 unwaith gan gario 3. Mae'n mynd mewn i 30 7 gwaith gan gario 2 i'r sero nesaf. Mae 4 yn mynd i 20 5 gwaith yn union felly nid oes unrhyw beth i gario. Yr ateb yw 7.175 sydd yn weddol agos i 6 felly gallwn fod yn weddol hyderus bod ein hateb yn gywir. I wirio'r ateb gallwn ni lluosio'r ateb gyda 4 i weld os yw'n rhoi 28.7.

10:25 Beth am rannu gyda degolyn? Wrth rannu gyda degolyn mae dal yn syniad da i wneud brasamcan yn gyntaf i gael syniad o'r ateb. Yn yr achos hwn bydd 297 yn talgrynnu i 300 a 2.5 yn troi'n 3. $300 \div 3$ yw 100 felly rydym yn edrych am ateb sy'n agos at 100. I gychwyn mae'n haws troi'r rhif rydym yn rhannu gydag i rif cyfan. Gan taw un rhif sydd ar ôl y pwynt degol yn 2.5 bydd angen lluosio gyda 10 i'w droi'n rhif cyfan, sef 25. I atal hwn rhag effeithio ar yr ateb mae angen gwneud yr un peth ar y chwith sydd yn rhoi 2970 i ni. Mae nawr gennym ni'r swm $2970 \div 25$.

Nid yw 25 yn mynd i 2 felly rydym yn cario'r 2 i wneud 29. Mae 25 yn mynd i 29 unwaith gyda 4 yn weddill. Rydym yn cario'r 4 i wneud 47 ac mae 25 yn mynd i 47 unwaith gan adael 22 yn weddill. Rydym yn cario'r 22 draw i'r sero i wneud dau gant dau ddeg. Mae 25 yn mynd i ddau gant dau ddeg 8 gwaith gyda dau ddeg yn weddill. Bydd angen ychwanegu pwynt degol a sero yma. Mae cario'r ddau

ddeg yn rhoi 200 i ni ac mae 25 yn mynd i ddau gant 8 gwaith yn union felly gallwn stopio yma.

13:17 Cliciwch ar saib i rewi'r fideo wrth i chi rhoi tro ar y cwestiwn ac yna parhewch i wirio eich ateb.

13:30 Nid yw 8 yn mynd mewn i 6 felly rydym yn cario'r 6 i roi 65. Mae 8 yn mynd mewn i 65 8 gwaith gyda 1 yn weddill. Mae cario'r 1 yn rhoi 10 i ni. Mae 8 yn mynd i 10 unwaith gyda 2 yn weddill. Mae cario'r 2 yn rhoi ugain i ni ac mae 8 yn mynd mewn i ugain dwywaith gyda 4 ar ôl. Mae 8 yn mynd i bedwardeg 5 gwaith yn union felly'r ateb yw 0.8125.

14:16 Cliciwch ar saib i rewi'r fideo wrth i chi rhoi tro ar y cwestiwn ac yna parhewch i wirio eich ateb.

14:28 Yn gyntaf mae angen lluosu'r ddau ochr o'r cyfrifiad gyda 10 fel nad ydym yn rhannu gyda degolyn. Nid yw 24 yn mynd mewn i 7 felly rydym yn cario'r 7 i wneud 74. Mae 24 yn mynd i 74 tair gwaith gyda 2 yn weddill. Mae cario'r 2 yn rhoi 27 felly mae 24 yn mynd mewn iddo unwaith gyda 3 ar ôl. Mae cario'r 3 dros y pwynt degol yn rhoi 36. Mae 24 yn mynd i 36 unwaith gyda 12 yn weddill. Mae cario'r 12 yn rhoi 120 ac mae 24 yn mynd i 120 5 gwaith yn union felly'r ateb yw 31.15.

15:58 Diolch yn fawr iawn i chi am ymuno a chwblhau'r gwaith gyda ni. Am ragor o wybodaeth a thasgau ar y pwnc 'Rhannu' ewch i'n gwefan a defnyddio'r adnodd Rhifedd. Defnyddiwch y cod QR isod i fynd yn syth ato. [Dyma ddolen i fynd at yr adnodd](#). Cofiwch wyllo'r recordiad nesaf sy'n cyd-fynd gyda phynciau'r adnodd.